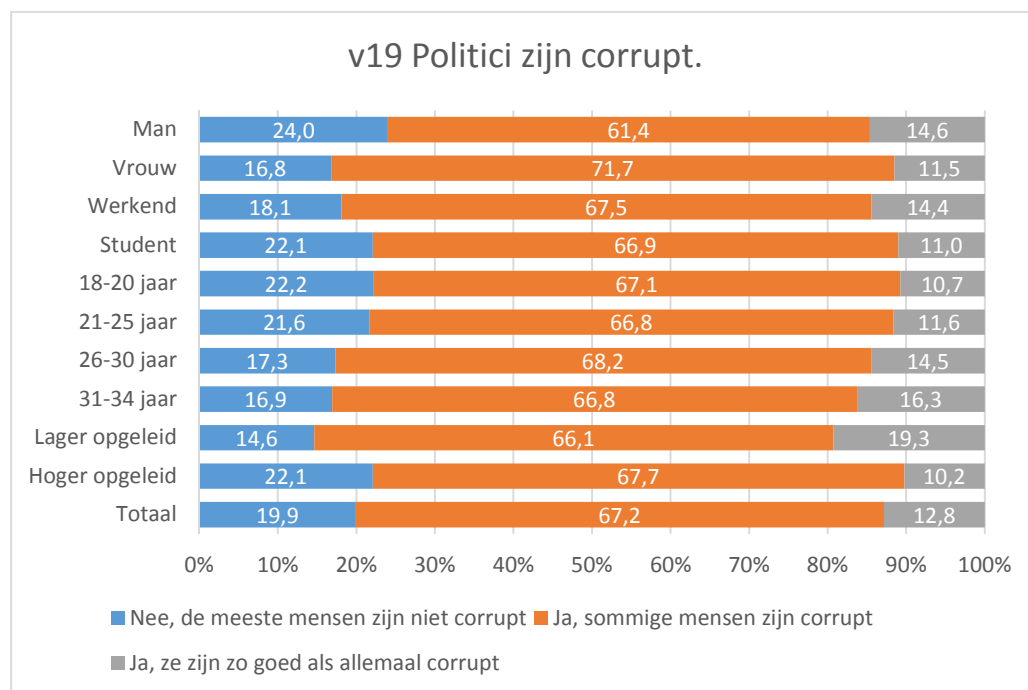

Generation What?¹: Jongeren over Politiek

De Generation What enquête peilde niet alleen naar de zogenaamd politieke opvattingen van jongeren, maar ook naar hun meer fundamentele houding tegenover het politieke bedrijf zelf. Het gaat daarbij zowel om vragen die peilen naar het vertrouwen in politici als om vragen die peilen naar de rol van politiek en de waarde die aan de democratie gehecht wordt. In deze fiche zetten we kort de bevindingen op een rij.

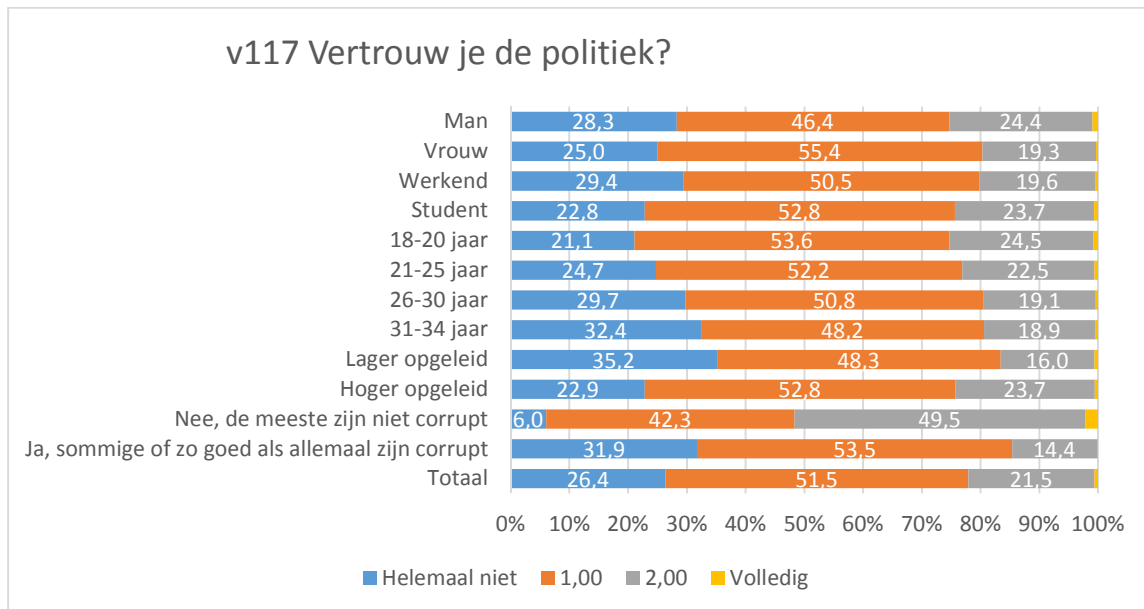
Figuur 1 Politici zijn corrupt (N=23778)

De meeste Generation What jongeren (65-67%) denken dat sommige politici corrupt zijn. Net geen 13% is van mening dat alle politici corrupt zijn en 20% vinden dat de meeste politici niet corrupt zijn. Die algemene opvatting verhuult echter aanzienlijke verschillen tussen jongeren. Mannen, lager opgeleiden en werkende jongeren vinden politici meer corrupt dan vrouwen, hoger opgeleiden en studenten. Opvallend is de tendens voor leeftijd. Naarmate jongeren ouder worden beschouwen ze

¹ Generation What – Vlaanderen: Technisch Rapport

http://www.jeugdonderzoeksplatform.be/files/Generation_What_-_Technisch_Rapport.pdf

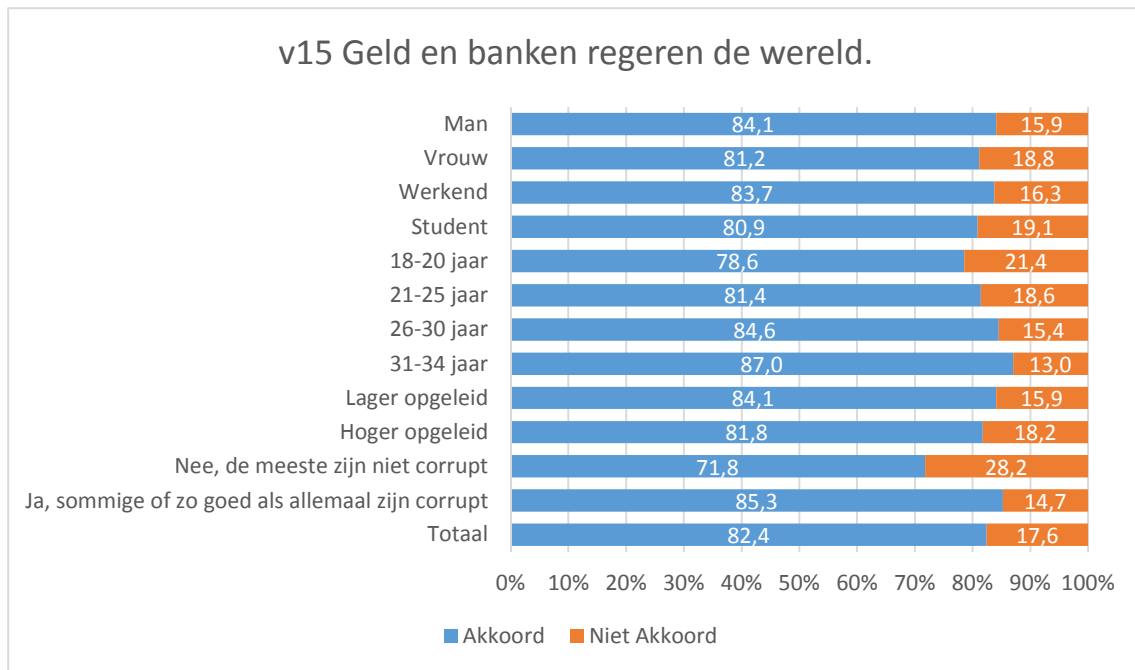
politici meer en meer corrupt.² Ook het genderverschil valt op. Mannen staan niet alleen gemiddeld negatiever tegenover politici in vergelijking met vrouwen. Hun opvatting is ook meer gepolariseerd. Er zijn bij mannen tegelijk meer mensen die vinden dat politici niet corrupt zijn én mensen die vinden dat *alle* politici corrupt zijn. Het is een tendens die zich ook voor andere opvattingen over politiek manifesteert.

Figuur 2 Vertrouw je politiek? (N=23467)

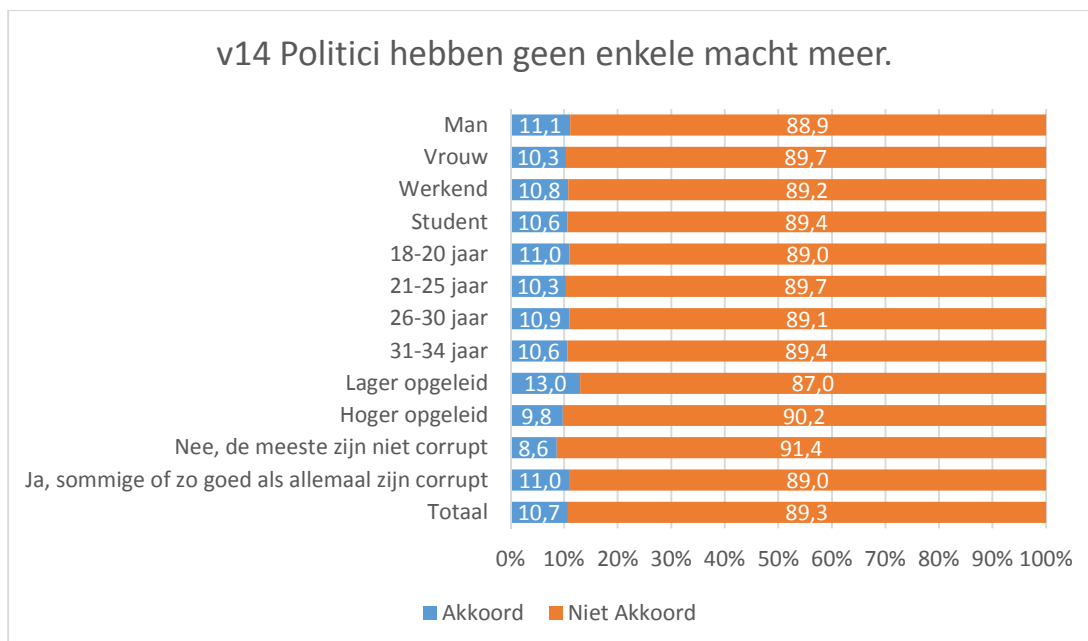
De vraag of politici corrupt zijn hangt nauw samen met het algemeen vertrouwen in de politiek. Ongeveer 32% van de Generation What jongeren die vinden dat sommige of zo goed als alle politici corrupt zijn hebben helemaal geen vertrouwen in de politiek. Dit is vijf keer zo veel als de respondenten die aangeven dat de meeste politici niet corrupt zijn. Daarnaast zijn er gelijkaardige tendensen waarbij mannen, lager opgeleiden en werkende jongeren minder vertrouwen hebben in de politiek dan vrouwen, hoger opgeleiden en studenten. Ook voor leeftijd is er een gelijkaardig patroon waarbij naarmate de respondenten uit Generation What ouder worden ze minder vertrouwen rapporteren in de politiek. In het algemeen heeft een grote meerderheid (78%) weinig vertrouwen in de politiek.

² De antwoordcategorieën sluiten elkaar niet noodzakelijk uit. De respondenten die de categorie “nee, de meeste mensen zijn niet corrupt” aanduiden kunnen nog steeds vinden dat sommige mensen toch corrupt doordat het werd geformuleerd als “de meeste mensen zijn niet corrupt” waardoor deze categorie niet exclusief onderscheiden kan worden van de categorie “Ja, sommige mensen zijn corrupt”.

Figuur 3 Geld en banken regeren de wereld. (N=24330)

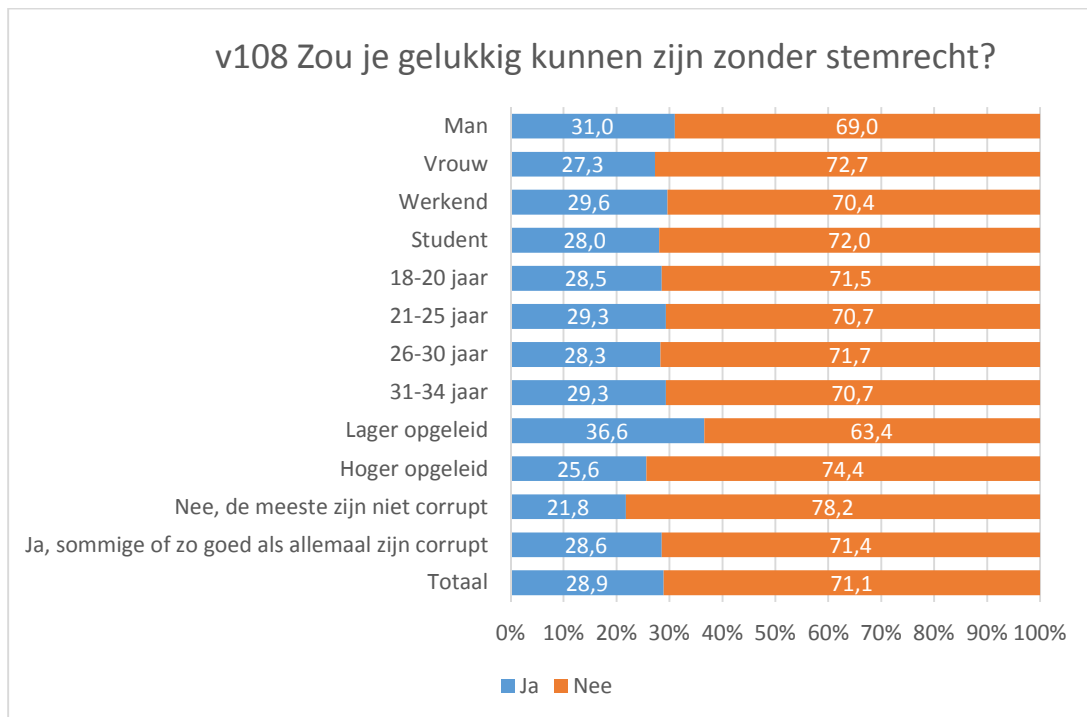
De overgrote meerderheid (85%) van de Generation What jongeren gaat akkoord met de stelling dat geld en banken de wereld regeren. Generation What jongeren die politici meer corrupt vinden gaan vaker akkoord (85.3%) met de stelling dat geld en banken de wereld regeren dan diegene die aangeven dat de meeste politici niet corrupt zijn (71.8%). Daarnaast geven mannen, werkenden, de oudere leeftijdscategorieën en lager opgeleiden vaker aan dat geld en banken de wereld regeren.

Figuur 4 Politici hebben geen enkele macht meer. (N=24407)

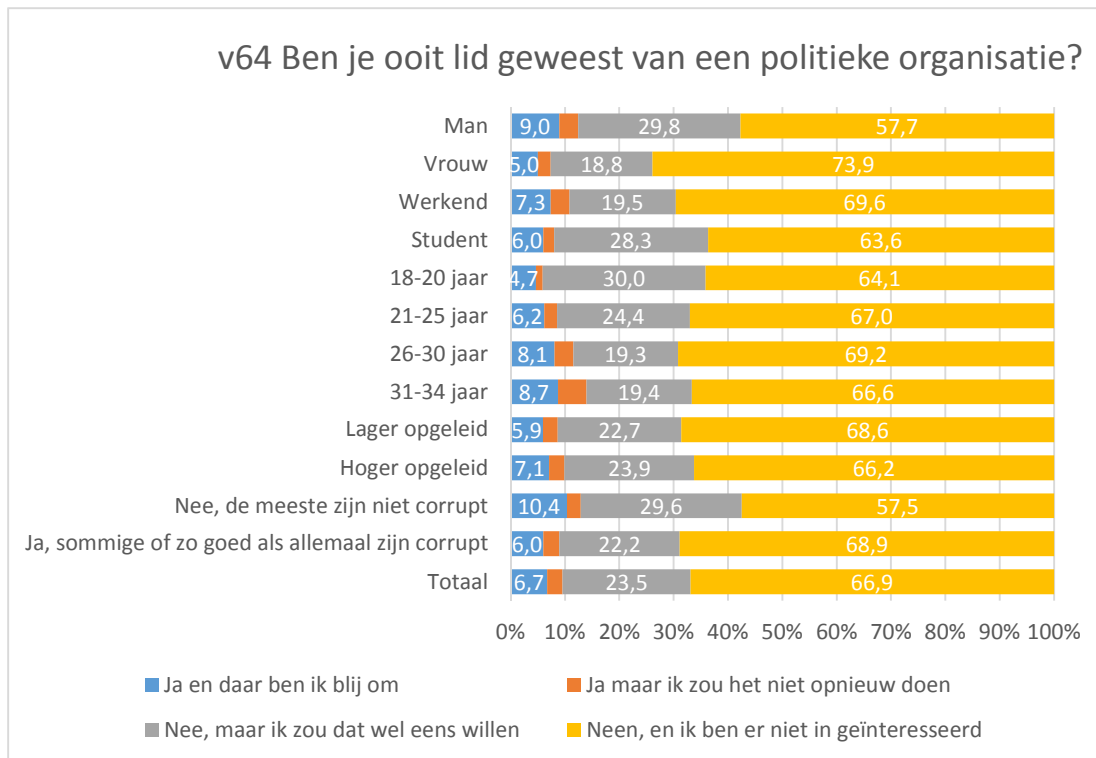
De grote meerderheid van de Generation What jongeren (89%) gaat niet akkoord met de stelling dat politici geen enkele macht meer hebben. Lager opgeleiden en respondenten die vinden dat sommige

of zo goed als alle politici corrupt zijn vinden vaker (respectievelijk 13% en 11%) dat politici geen enkele macht meer hebben. Voor de kenmerken geslacht, leeftijd en arbeid status zijn weinig verschillen merkbaar.

Figuur 5 Zou je gelukkig kunnen zijn zonder stemrecht? (N=28818)

Uit voorgaande grafieken blijkt het vertrouwen in de politiek laag en de mate waarin politici corrupt worden bevonden hoog toch zou de grote meerderheid (71%) van de Generation What jongeren niet gelukkig zijn zonder stemrecht. Hierbij geven mannen, lager opgeleiden en diegene die vinden dat sommige of zo goed als alle politici corrupt zijn vaker aan dat ze gelukkig kunnen zijn zonder stemrecht. Voor leeftijd en arbeid status zijn de verschillen beperkt.

Figuur 6 Ben je ooit lid geweest van een politieke organisatie? (N=23619)

De meeste Generation What jongeren (67%) is nooit lid geweest van een politieke organisatie en is hier niet in geïnteresseerd. Ongeveer 74% van de vrouwen zijn nooit lid geweest van een politieke organisatie en zijn hierin ook niet geïnteresseerd. Dit is ongeveer 16% meer dan de mannelijke respondenten. Hoger opgeleiden zijn vaker lid geweest van een politieke organisatie of zouden dit wel eens willen doen dan lager opgeleiden. Respondenten die vonden dat sommige of zo goed als alle politici corrupt zijn, zijn minder vaak lid geweest van een politieke organisatie dan diegene die niet vinden dat de meeste politici corrupt zijn.

Discussie en besluit

Burgers houden er doorgaans een ambivalente houding tegenover politiek op na. Enerzijds is politiek dé manier waarop een samenleving zichzelf maakt. In die hoedanigheid is politiek omgeven door hoop; de hoop maatschappelijke problemen op te lossen. De meeste mensen koesteren ook de democratie als politiek beginsel. Toch gebruiken mensen de uitdrukking ‘dat is politiek’ nagenoeg nooit om iets positiefs aan te duiden. En in lijstjes die het vertrouwen in instellingen weerspiegelen bungelen politieke partijen doorgaans achteraan. Alleen de Kerk scoort doorgaans nog slechter. Verschillende auteurs besluiten dan ook dat de grootste uitdagingen voor moderne democratieën vandaag van binnenuit komen.

Samen met andere data tonen de GW-data dat dergelijke ambivalentie zich ook bij jongeren manifesteert. Jongeren zouden enerzijds ongelukkig zijn zonder de democratie, maar zijn anderzijds

van mening dat vele politici niet te vertrouwen zijn. Jongeren hebben het gevoel dat geld en de banken de wereld regeren, maar vinden tegelijk niet dat politici geen enkele macht meer hebben. Deze ambivalentie werd reeds eerder onderzocht bij Vlaamse jongeren (zie Spruyt en Van Droogenbroeck, 2014). In het onderzoek “Jongeren over politiek” schetsen Spruyt en Van Droogenbroeck op basis van drie representatieve steekproeven bij Vlaamse jongeren uit 2006, 2008 en 2013 deze ambivalente houding.

Hieruit blijkt dat jongeren een consistente en heldere boodschap brengen. Jongeren zijn niet tegen de politiek. De overgrote meerderheid zou bijvoorbeeld ook gaan stemmen indien de stemplicht afgeschaft zou worden en een meerderheid wil de stemplicht behouden. De kritiek die jongeren op het politieke bedrijf geven is steevast een kritiek *van binnenuit*. Zo blijkt dat als jongeren zich politiek machteloos voelen, dat niet gegrond is in de vaststelling dat er simpelweg te veel mensen stemmen bij verkiezingen waardoor de eigen stem in het niets valt. Neen, politieke machteloosheid vloeit bij jongeren vooral voort uit hun perceptie dat politieke partijen alleen geïnteresseerd zijn in hun stemmen en niet in hun mening. Een gelijkaardig patroon tekent zich af bij populisme. Jongeren ervaren een kloof tussen het gewone volk en politici, ze verwijten politici ook achterkamerpolitiek en zelfs bedrog. Maar ze zijn niet gewonnen voor de idee dat de mening van de gewone man/vrouw het enige is waarmee politici rekening moeten houden of veel meer waard zou zijn dan diegene van politici of experts.

Deze ambivalente houding ten aanzien van politiek is mogelijk eigen aan een democratie waar een groep het nooit helemaal voor het zeggen heeft. Het komt er daarom met andere woorden meer op aan de energie van het politiek onbehagen te kanaliseren naar maatschappelijke projecten, dan te proberen het politiek onbehagen volledig weg te werken.

Referenties

Spruyt, B., & Van Droogenbroeck, F. (2014). Jongeren en politiek: Een situatieschets en vergelijking met bevindingen uit eerder JOP-monitors. In L. Bradt, S. Pleysier, J. Put, J. Siongers, & B. Spruyt (Eds.), *Jongeren in cijfers en letters. Bevindingen uit de JOP-monitor 3 en de JOP-schoolmonitor 2013*. Leuven: Acco.

Contact:

Prof. Dr. Filip Van Droogenbroeck, Filip.Van.Droogenbroeck@vub.ac.be

Prof. Dr. Bram Spruyt, bram.spruyt@vub.ac.be